

इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद

मुंबई उच्च न्यायालय

दिवाणी अपील अधिकारिता

दिवाणी पुनरीक्षण अर्ज क्रमांक. 275/2023

श्री. किशोर रामजी पटेल आणि इतर.

अर्जदार

विरुद्ध

सुनंदा सुधाकर चौगुले आणि इतर.

उत्तरवादी

- श्री. विजय किल्लेदार, अर्जदारांचे वकील.
- श्री. कुलदिप यू. निकम, उत्तरवादी क्रमांक 1 ते 5 चे वकील.

न्यायमंच :- मिलिंद एन. जाधव, न्यायमूर्ति.

दिनांक :- जानेवारी 02, 2025.

न्यायनिर्णय :-

1. अर्जदारांचे विद्वान वकील श्री. किल्लेदार आणि उत्तरवादींचे विद्वान वकील श्री. निकम यांचे म्हणणे ऐकून घेतले.
2. प्रस्तुत दिवाणी पुनरीक्षण अर्जाची (थोडक्यात "सी आर ए") सुनावणी मी दिनांक 31.07.2024 वर घेतली होती, ज्या तारखेला खालील आदेश देण्यात आला होता: -

"1. अर्जदारांचे विद्वान वकील श्री. किल्लेदार आणि उत्तरवादी क्रमांक 1 ते 5 यांचे विद्वान वकील श्री. निकम यांचे म्हणणे ऐकून घेतले.

2. श्री. निकम यांनी असे सादर केले की पक्षकारांनी दाखल केलेला पूर्वीचा खटला हा साध्या मनाई आदेशासाठी होता. दाव्याच्या मालमत्तेचे मालक असल्याचा दावा करणाऱ्या याचिकाकर्त्यांनी 2015 साली दावा दाखल केला होता. न्यायालयाशी संपर्क साधणाऱ्या वादीचा हक्क आणि/किंवा अधिकार, हक्कदार आणि हितसंबंध या आधारावर मनाई आदेशासाठीचा दावा नेहमीच कायम राखण्यायोग्य असतो. यावर श्री. निकम, उत्तरवादींचे विद्वान वकील, म्हणाले की दाव्यातील मालमत्ता ही अविभाजित मालमत्ता आहे हे स्पष्ट करून पूर्वीचा दावा सध्या मनाई आदेशासाठी दाखल करण्यात आला होता.

3. तथापि, श्री. निकम यांनी असे सादर केले की त्यांनी मागील दाव्याचे वादपत्र पाहिले नाही आणि तरीही त्यांना त्याची पुष्टी करायची आहे. निःसंशयपणे, वादी उपरोक्त स्थितीची पुष्टी करू शकतो आणि मागील दाव्याची तक्रार नोंदवून योग्य प्रतिज्ञापत्र दाखल करू शकतो जेणेकरून दाव्यातील वादपत्रांमध्ये केलेले दावे आणि विनंती केलेल्या सन्निहित दाव्याच्या कार्यवाहीत दिलेल्या तपशीलांशी जोडल्या जाऊ शकतात.

4. दोन्ही विद्वान वकिलांचे म्हणणे ऐकल्यानंतर, श्री. किल्लेदार यांनी केलेल्या सूचनेच्या पार्श्वभूमीवर, दोन्ही पक्षांच्या हक्कांवर आणि युक्तिवादांवर पूर्वग्रह न ठेवता, मी श्री. निकम यांना त्यांच्या पक्षकाराकडून योग्य सूचना घेण्यास सांगितले आहे. हे स्पष्टपणे दिसून येते की प्रस्तुत वादाशी तडजोड होण्याची आणि पक्षांमध्ये तोडगा निघण्याची चांगली शक्यता आहे. पक्ष त्यांच्या वकिलांसमवेत बसू शकतात आणि श्री. किल्लेदार यांच्या ग्राहकाला सूट मालमत्तेचा अर्धा भाग देण्याबाबत समेट करू शकतात आणि त्यानुसार दुसऱ्या पक्षाला कळवू शकतात आणि दुसरी बाजू योग्य सूचना घेऊ शकते आणि सहमत होण्यास सहमत होऊ शकते किंवा असहमत होण्यास सहमत होऊ शकते.

5. एकदा ही प्रक्रिया पार पडली आणि न्यायालयाला कळवली गेली की, योग्य आदेश/निर्देश पारित केले जाऊ शकतात जे पक्षकारांसाठी फायदेशीर ठरतील.

6. वरील अभ्यास पक्षकारांच्या हक्कांवर आणि युक्तिवादांवर पूर्वग्रह न ठेवता असेल हे सांगण्याची गरज नाही. दाव्याच्या मालमत्तेच्या अर्ध्या भागाच्या दाव्यासंबंधीचा वाद मृत व्यक्तीचा मुलगा आणि विधवा यांच्यात असल्याने मी दोन्ही बाजूंच्या विद्वान वकिलांना विनंती करतो की या सलोख्याच्या प्रक्रियेचा प्रयत्न करा.

7. जरी श्री. निकम यांनी असे म्हंटले की दाव्यातील मालमत्तेच्या अर्ध्या भागावर विधवेचा हक्क आहे. तथापि, विधवेने दाव्यातील मालमत्तेचा एक भाग खरेदी केला होता आणि तिचा मुलगा हिस्स्याचा दावा करत आहे हे लक्षात घेता, तो देखील त्याच्या अर्ध्या भागाचा हक्कदार असावा. त्यामुळे मी पक्षकारांना विनंती केली आहे की, जर काही समेट शक्य असेल तर ते पाहावे आणि तसे प्रयत्न करावेत.

8. प्रकरणाच्या गुणवत्तेमध्ये न जाता, असे दिसून येते की पक्षांमधील सध्याची अट दोन वर्ग 1 च्या वारसांच्या दरम्यान आहे.

9. श्री. निकम यांनी आजपासून एका आठवड्याच्या आत योग्य प्रतिज्ञापत्र दाखल करण्यासाठी एका आठवड्याची मुदत मागितली आहे.

10. 7 ऑगस्ट 2024 ला ठेवण्यात आले. “फर्स्ट ऑन बोर्ड” या शीर्षकाखाली सूचीबद्ध करण्यात यावे.”

3. पक्षकारांचे विद्वान वकील यांनी त्यानंतर न्यायालयाला असे कळविले की पक्षांमध्ये सलोखा शक्य नाही आणि म्हणून त्यांनी न्यायालयाकडून आदेश मागवला आहे. त्यानंतर, दोन्ही पक्षांच्या विद्वान वकिलांचे म्हणणे ऐकून घेण्यात आले आणि अंतिम युक्तिवाद पूर्ण करण्यात आले आणि निर्णय खाली दिला आहे.

4. अर्जदार हे .च्या नियमित दिवाणी दाव्यातील (थोडक्यात "आरसीएस") क्रमांक 116/2023 मधील मूळ प्रतिवादी आहेत. उत्तरवादी क्रमांक 1 ते 5 हे या दाव्यातील मूळ वादी आहेत. दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908 (थोडक्यात "सी. पी. सी".) आदेश VII नियम ११ अंतर्गत प्रतिवादी यांनी दावा याचिका खारीज करण्यासाठी केलेला अर्ज न्यायचौकशी न्यायालयाने आर. सी. एस. क्रमांक 116/2022 मध्ये निशाणी "42" दिनांक 26.04.2023 रोजी आक्षेपित आदेश द्वारे फेटाळून लावला. आर. सी. एस. क्रमांक 116/2023 हा दावा कायमस्वरूपी मनाई आदेश, विभाजन, ताबा आणि घोषणेसाठी दाखल करण्यात आला आहे. दाव्यातील वादिचा अभ्यास असे दर्शवितो की दाव्याच्या याचिकेच्या परिच्छेद क्रमांक. 18 मधील प्रार्थना कलम (बी) कायमस्वरूपी मनाई आदेशाचा दिलासा मागते. दाव्यातील वादपत्र हे सी. आर. ए. च्या निशाणी "बी" अंतर्गत पृष्ठ क्रमांक 37 वर जोडलेले आहे.

5. श्री. किल्लेदार , अर्जदारांचे विद्वान वकील म्हणजेच दाव्याच्या कार्यवाहीतील प्रतिवादी यांनी असा युक्तिवाद केला आहे की वादी यांनी कायमस्वरूपी मनाई आदेशाचा दिलासा मागणारा दावा आर. सी. एस. क्रमांक. 327/2015 पूर्वी हा दावा दाखल केला होता. त्यांनी असे सादर केले की आर. सी. एस. क्रमांक. 327/2015 हे दिनांकित 17.01.2019 च्या निकालाद्वारे कार्यवाही नंतर फेटाळण्यात आले होते.

5.1. पुढे, त्यांनी सी. आर. ए. च्या पृष्ठ क्रमांक .89 वर प्रतिबिंबित झालेल्या मागील

दाव्यातील विद्यमान न्यायचौकशी न्यायालयाने तयार केलेल्या मुद्द्यांकडे माझे लक्ष वेधले आहे.

मी वरील मुद्द्यांचा अभ्यास केला आहे. या मुद्द्यांवरून हे स्पष्टपणे दिसून येते की मागील दाव्याची कार्यवाही दुसरे काही नसून केवळ कायमस्वरूपी मनाई आदेशासाठी आहे.

5.2. पुढे, त्याने माझे लक्ष 17.01.2019 तारखेच्या निकालाकडे आणि आदेशाकडे वेधले आहे, ज्यामध्ये पूर्वीचा दावा सुनावणीनंतर फेटाळण्यात आला होता. या न्यायनिर्णयात त्यांनी माझे लक्ष विद्यमान न्यायचौकशी न्यायालयाने पृष्ठ क्रमांक 102 वर दिलेल्या निष्कर्षाकडे वेधले आहे, ज्यामध्ये एक स्पष्ट निष्कर्ष दिला आहे की प्रस्तुत दाव्यातील वादि मनाई हुकुमाचा दिलासा मिळण्यास पात्र नाहीत.

5.3. त्यानंतर, श्री. किल्लेदार यांनी अपील न्यायालयासमोर नियमित दिवाणी अपील क्रमांक. 57/2020 मधील वरील निकालाला दिलेल्या आव्हानाकडे माझे लक्ष वेधले आहे. असे दिसून येते की अपील न्यायालयाने 22.11.2021 या तारखेच्या निकालाद्वारे अपील फेटाळले. वादी येथेच थांबले नाहीत, त्यांनी दुसरे अपील क्रमांक.380/2022 मध्ये या न्यायालयात दोन्ही समवर्ती निकालांना आव्हान दिले. या न्यायालयाने दिनांक 20.03.2023 रोजीच्या आदेशाद्वारे दुसरे अपील फेटाळले जे असे आहे: -

“1. अपीलकर्त्याचे वकील श्री. कुलदिप निकम यांनी विभाजन आणि स्वतंत्र ताबा, मनाई आदेश आणि घोषणेसाठी दावा दाखल करण्याच्या स्वातंत्र्यासह दुसरे अपील मागे घेण्याची मागणी केली आहे.

2. उपरोक्तप्रमाणे परवानगी देण्यात येते. तथापि, हे स्पष्ट केले जाते की या दाव्याच्या संदर्भात दोन्ही पक्षांचे सर्व युक्तिवाद खुले ठेवले आहेत. दुसरे अपील उपरोक्त स्वातंत्र्य आणि उपरोक्त स्पष्टीकरणासह मागे घेतले म्हणून फेटाळले जाते.

3. दुसरे अपील फेटाळले गेल्याच्या पार्श्वभूमीवर, अंतरिम अर्जांमध्ये काहीही शिल्लक राहत नाही आणि त्याचा निपटारा देखील केला जातो.

4. अपीलकर्त्याची बाजू मांडणारे विद्वान वकील श्री. कुलदिप निकम यांनी नमूद केले की आजतागायत यथास्थिती आदेश लागू आहे आणि तो तीन आठवड्यांसाठी चालू ठेवला जावा. सदर यथास्थिती आदेश दोन आठवड्यांच्या कालावधीसाठी म्हणजेच 10 एप्रिल 2023 पर्यंत वाढवण्यात आला आहे.

5. दुसरे अपील खर्चाबाबत कोणताही आदेश न देता वरील अटींमध्ये निकाली काढण्यात येते.”

5.4 असे आढळून येते की, दिनांक 20.03.2023 रोजीच्या आदेशानुसार, यथास्थिती आदेश दिनांक 10.04.2023 रोजी पर्यंत कायम करण्यात आला आहे .

5.5. श्री. किल्लेदार यांनी असे सादर केले की वरील परिच्छेद क्रमांक 1 आणि 2 मध्ये वर्णन केल्याप्रमाणे, या न्यायालयाने याचिकाकर्त्यांना विभाजन आणि स्वतंत्र ताबा, मनाई आदेश आणि घोषणेसाठी दावा दाखल करण्याची परवानगी दिली. त्याऐवजी वादी यांनी दिनांक 10.03.2023 रोजी केवळ मनाई आदेशासाठी प्रस्तुत दावा दाखल केला. हा श्री. किल्लेदार यांचा युक्तिवाद आहे, मात्र तो योग्य नाही.

5.6. आपल्या प्रस्तुतीकरणाच्या समर्थनार्थ, श्री. किल्लेदार यांनी दाहिबेन -विरुद्ध- अरविंदभाई कल्याणजी भानुशाली (गाजरा) मृत त्यांच्या कायदेशीर वारसदारांच्या माध्यमातून आणि अन्य¹ व खत्री हॉटेल्स प्रायव्हेट लिमिटेड आणि इतर - विरुद्ध - युनिअन ऑफ इंडिया आणि अन्य² या प्रकरणांमध्ये सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयांवर भर दिला आहे.

5.7. त्यांनी दिलेले वरील निवेदने लक्षात घेता, श्री. किल्लेदार यांनी न्यायालयाला सीआरए ला परवानगी देण्याची आणि त्याद्वारे वादी यांनी दाखल केलेला दावा फेटाळण्याची विनंती केली .

6. असे दिसून येते की ज्या दिलास्यासाठी न्यायालयाने परवानगी दिली होती त्यासाठी प्रस्तुत दावा दाखल करण्यात आला आहे. सी. आर. ए. च्या पृष्ठ क्रमांक 48B वरील प्रार्थनांच्या अवलोकनानंतर असे दिसून येते की प्रार्थना कलम (ब) कायमस्वरूपी मनाई आदेशासाठी आहे आणि प्रार्थना कलम (क) विभाजनासाठी आहे आणि स्वतंत्र ताबा आणि प्रार्थना कलम (ड) घोषणेसाठी आहे.

7. प्रथमदर्शनी, मला असे आढळले आहे की दाखल केलेला प्रस्तुत दावा दुसऱ्या

1(2020) 7 . एस सी सी 366

2(2011) 9 एस सी सी 126

याचिकेचा निपटारा करताना न्यायालयाने दिलेल्या परवानगी पालन केले आणि वादीला विभाजन आणि स्वतंत्र ताबा, मनाई आदेश आणि घोषणेसाठी दावा दाखल करण्याची परवानगी देतो. एकदा या न्यायालयाने उक्त परवानगी दिली आणि सी. आर. ए. चे पृष्ठ क्रमांक 48 ला जोडलेल्या प्रस्तुत दाव्याच्या कार्यवाहीतील प्रार्थनांचा कलमांचा अभ्यास केल्यानंतर, मला असे आढळून येत नाही की श्री. किल्लेदार यांनी प्रस्तुत दावा खरजी करण्यासाठी कोणताही प्राङ्गन्याय चा आधार घेतला आहे .

8. विद्यमान न्यायचौकशी न्यायालयाने निशाणी क्रमांक 48 खाली दाखल केलेला अर्ज निश्चित केला आहे आणि सी. आर. ए. च्या आदेशाच्या पृष्ठ क्रमांक 163 वर आहे. त्यात तीन मुद्दे तयार करण्यात आले आहेत, पहिला मुद्दा दावाच्या कार्यवाहीच्या कमी मूल्यांकनाशी संबंधित आहे, दुसरा आणि तिसरा मुद्दा सी. पी. सी. च्या आदेश सातव्या नियम 11 (अ) आणि (ब) अंतर्गत मर्यादा आणि न्यायव्यवस्थेशी संबंधित आहे. परिच्छेद क्रमांक 16 ते 20 मध्ये योग्यरित्या चर्चा केलेल्या दावाच्या कार्यवाहीतील तथ्यांचे विश्लेषण केल्यानंतर परिच्छेद क्रमांक 1 मधील विद्यमान न्यायचौकशी न्यायालयाने असा निष्कर्ष काढला आहे की दावा हा याचिकेत केलेल्या दाव्यांच्या मर्यादेत आहे कारण तो विभागणीसाठी आणि स्वतंत्र ताब्यात घेण्यासाठी आहे.

9. दाव्याच्या कार्यवाहीच्या कमी मूल्यांकनाच्या मुद्द्यावर, विद्यमान न्यायचौकशी

न्यायालयाने असे मत व्यक्त केले आहे की एका बाजूला प्रतिवादी क्रमांक .1 ते 5 आणि दुसरीकडे प्रतिवादी क्रमांक 6 आणि 7 जे त्रयस्थ असामी खरेदीदार आहेत यांच्यातील विक्री करारात वादी पक्षकार नाहीत. या प्रकरणाच्या त्या दृष्टिकोनातून, न्यायालयीन शुल्क कायदा, 1870 च्या कलम 6 (iv) (जे) नुसार भरली गेलेली न्यायालयीन फी दाव्यातील दाव्यांच्या आधारावर योग्यरित्या भरली गेली आहे, असे विद्यमान न्यायचौकशी न्यायालयाने स्पष्टपणे मत व्यक्त केले आहे आणि व्युत्पन्न केले आहे.

10. प्राड्-न्यायाच्या मुद्द्यावर, या न्यायालयाने दुसऱ्या अपीलमध्ये पारित केलेला दिनांक 20.03.2023 रोजीचा आदेश वादीच्या मदतीला येतो. कायमस्वरूपी मनाई आदेशासाठी पूर्वीचा दावा फेटाळल्याने याचिकाकर्त्याचे विभाजन, स्वतंत्र ताबा आणि घोषणेसाठी दिवाणी न्यायालयात जाण्याचे दरवाजे बंद होत नाहीत. एकदा हे मान्य झाले की दाव्यातील मालमत्ता सामान्यतः मूळ धारकांकडे असते, तर प्रस्तुत दाव्यातील तथ्यांमध्ये आणि दुसऱ्या अपील आदेशात वादी यांना देण्यात आलेली परवानगी त्यांचा अधिकार आणि उपाय जिवंत ठेवते. दिनांक 26.04.2023 रोजीच्या आक्षेपित आदेशाच्या परिच्छेद क्रमांक 36 मध्ये परतवलेला केलेला निष्कर्ष असा आहे.

11. श्री. किल्लेदार यांनी आपले निवेदन सी. पी. सी. च्या कलम 11 अंतर्गत न्याप्राड्-न्याय, मर्यादा कायदा, 1963 च्या आर्टिकल 58 आणि 59 अंतर्गत मर्यादेवरची बंदी, सी. पी. सी.

च्या आदेश VII नियम 14 अंतर्गत हाताळले जाणारे दस्तऐवज, सी. पी. सी. च्या आदेश II नियम 2 अंतर्गत बंदी आणि सी. पी. सी. च्या कलम 99 मधील आदेश XXIII नियम 1 लागू न होणे या पाच शीर्षकांवर आधारित करण्याचा प्रयत्न केला आहे. तथापि, प्रस्तुत प्रकरणातील वरील निरीक्षणे लक्षात घेता आणि दाव्याच्या नोंदीचा अभ्यास करता, मी श्री. किल्लेदार यांनी केलेल्या सादरीकरणाशी सहमत नाही.

12. श्री. किल्लेदार यांनी वरील शीर्षकांवरील सादर केलेल्या बाबी आणि येथे वर वर्णन केलेल्या दाव्या तील तथ्यांसाठी निःसंशयपणे कारवाहीची आवश्यकता असेल. विद्यमान न्यायचौकशी न्यायालयाने असेही म्हटले आहे की हा मर्यादा कायदा आणि वस्तुस्थितीचा मिश्र प्रश्न असल्याने दाव्याच्या वेळी निर्णय घेणे सर्वात चांगले आहे. या प्रकरणातील तथ्यांमध्ये, हा एक योग्य निष्कर्ष आहे.

13. श्री. किल्लेदार यांचा असा युक्तिवाद आहे की दुसऱ्या अपीलमध्ये दिनांक 20.03.2023 रोजी पारित केलेल्या आदेशामुळे वादीला दावा किंवा पहिले अपील नव्हे तर दुसरे अपील मागे घेण्याची परवानगी मिळाली आणि जे मागील दाव्यात पारित केलेल्या निर्णयाची पुष्टी करेल आणि पहिले अपील स्वीकारले जाऊ शकत नाही. याचे कारण असे की वादी आणि प्रतिवादी क्रमांक 1 ते 5 हे आजही दाव्यातील मालमत्तेचे मालक आहेत. दाव्यातील मालमत्ता ही आजही संयुक्त आणि सामान्य मालकीची मालमत्ता आहे. प्रतिवादी क्रमांक. 1 ते

5 यांनी त्यांचा अविभाजित हिस्सा प्रतिवादी क्रमांक 6 आणि 7 तृतीय पक्षांना विकला आहे. प्रतिवादी क्रमांक 6 आणि 7 हे वादीच्या मालमत्ता धारणात /ताब्यात अडथळा आणत आहेत. अशा तथ्यांमध्ये, दिनांक 20.03.2023 रोजी दुसऱ्या अपीलमध्ये पारित केलेल्या आदेशाचा विचार करता, प्रस्तुत दावा स्पष्टपणे विभाजन, स्वतंत्र ताबा आणि विनंती केल्याप्रमाणे घोषणेसाठी राखण्यायोग्य आहे. आवाहन केलेला पृष्ठ क्रमांक 163 वर जोडलेला आक्षेपित आदेश हा निशाणी '42' च्या खाली दिलेला अर्ज नाकारणारा एक तर्कशुद्ध आणि ठोस मागणी आहे आणि त्यात कोणत्याही प्रकारच्या हस्तक्षेपाची आवश्यकता नाही. या आदेशाचे पालन केले जाते. हा आदेश कायम ठेवण्यात येतो .

14. वरील निरीक्षणे आणि निष्कर्षांसह, दिवाणी पुनरीक्षण अर्ज क्रमांक.275/2023 फेटाळण्यात येतो.

[न्यायमूर्ति मिलिंद एन. जाधव]

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-x-x-x